

ют одноименные артериальные ветви. Внутриорганные артерии сопровождают от одного до четырех нервных стволиков, которые образуют между собой связи в виде сплетений.

Анализ миелоархитектоники нервов, формирующих паравазальные сплетения изученных органов, показал, что в них (преимущественно вблизи ворот органа) по количеству волокон преобладают миелиновые волокна тонкого диаметра (от 1,0 до 3,0 мкм). Миелиновые волокна среднего и большого диаметров встречаются в начальных отделах указанных нервных сплетений. Мы также установили взаимосвязь между внешним и внутривольным строением нервов. Так, при рассыпной форме ветвления желудочных ветвей блуждающих нервов наблюдается многопучковая форма их внутривольного строения.

Указанные особенности анатомии изученных сосудисто-нервных структур следует учитывать при органосохраняющих операциях в практике абдоминальной хирургии.

Терещенко А.А., Колісник І.Л., Ізмайлова Л.В.

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВКОЛОСУДИННИХ НЕРВІВ ПЕЧІНКИ ТА СЕЛЕЗІНКИ НА ЕТАПАХ ОНТОГЕНЕЗУ

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Метою нашого дослідження було вивчення загальних закономірностей морфо-функціонального ставлення навколо судинних нервів печінки та селезінки людини на різних етапах онтогенезу. Досліджувались поперечні зрізи нерво-судинних комплексів загальної печінкової артерії у печінково-дуоденальній зв'язці та селезінкової артерії. Разом із зменшенням загальної кількості м'ялинових волокон у дистальному напрямку знижується кількість волокон середнього та товстого діаметрів і збільшується число тонких.

Найбільш важливі закономірності встановлені при дослідженні вікових особливостей. З часом на всіх досліджених рівнях паравазальних нервів синхронно наростає загальна кількість м'ялинових волокон. При цьому найбільш інтенсивно вказаний процес проходить від періоду новонародженості до кінця віку першого дитинства і досягає максимального значення к юнацькому віку. Нами встановлена асинхронність у строках диференціровки м'ялинових волокон тонкого, середнього та товстого діаметрів на різних рівнях паравазальних нервів.

Наші дані показують, що процеси зростання загальної кількості м'ялинових волокон та становлення співвідношень між волокнами різних розмірних груп завершуються водночас у юнацькому віку. Звертає на себе увагу той факт, що на рівні загальної печіночної артерії у паравазальних нервах, оточуючих артеріальні судини, утримується більше м'ялинових волокон, які входять до складу нервів печіночного сплетіння, а у нервах, розташованих вздовж жовчних протоків, утримується менш м'ялинових волокон.

На інших рівнях дослідження відмічається збільшення м'ялинових волокон у нервах, розташованих навколо артеріальних судин, та на рівні воріт печінки, на рівні початкового відділу верхньої підшлунково-дуоденальної артерії, на рівні дистального відділу цієї артерії. Утримання м'ялинових волокон у паравазальних нервах, локалізованих навколо ворітної вени, по відношенню до їх загальної кількості у нервах печіночно-дуоденальної зв'язки в дистальному напрямку у всіх досліджених вікових групах знижується.

Аналізуючи дані літератури та використовуючи результати власного комплексного гістотопографічного дослідження, нерви печінки та підшлункової залози слід розглядати як досить високоорганізовану систему, до складу якої входять провідники різного функціонального значення.

Терещенко А.А., Шиян Д.Н.

МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЗУБЧАТОГО ЯДРА МОЗЖЕЧКА

*Харьковский национальный медицинский университет,
г. Харьков*

Изучение мозжечка с давних времен привлекало внимание многих ученых разного профиля. И в нынешнее время нет единого мнения в отношении морфологических особенностей зубчатого ядра мозжечка.

Исследование проведено на 100 мозжечках людей обоего пола в возрасте 18-90 лет. Зубчатые ядра правого и левого полушарий мозжечка исследовались отдельно. В данной работе были использованы макромикроскопический метод препаровки по В. П. Воробьеву, фиксация препаратов мозжечка по методу С. Б. Дзугаевой, дифференцировка серого вещества с использованием метода окраски головного мозга (Шиян Д.Н., 2010), гистотопографический, гистологические и морфометрические методы исследования.

Зубчатое ядро мозжечка расположено в переднемедиальном отделе полушария мозжечка. Оно состоит из двух складчатых пластинок серого вещества – дорсальной и вентральной, которые окружены со всех сторон белым веществом.

Дорсальная пластинка зубчатого ядра имеет форму неправильного четырехугольника с широким задним краем и более узким передним. Задний и латеральный края дорсальной пластинки ядра несколько округлые, передний и медиальный – более прямолинейные.

Вентральная пластинка зубчатого ядра мозжечка, расположенная почти вплотную к вентральной поверхности дорсальной пластинки, к его заднебоковому отделу, имеет форму дуги, вогнутой в переднемедиальном отделе. Вогнутая часть дуги обращена вперед и медиально.

Зубчатые ядра левого и правого полушария расположены друг к другу под определенным углом: передние отделы зубчатых ядер приближены к средней линии мозжечка, а задние отделы ядер более отклонены латерально от средней линии мозжечка.

Дорсальная пластинка зубчатого ядра покрыта волокнами средней ножки мозжечка, за исключением переднего отдела пластинки, где она покрыта волокнами нижней ножки мозжечка. Основная часть волокон нижней ножки мозжечка прилегает к переднему краю зубчатого ядра, где они перекидываются через верхнюю ножку мозжечка у места ее выхода из переднего края зубчатого ядра.

К боковому и заднему краям зубчатого ядра прилежат волокна средней ножки мозжечка.

На всех препаратах нами отмечено, что дорсальная пластинка зубчатого ядра в полушарии мозжечка расположена ближе к горизонтальной плоскости.

Дорсальная и вентральная пластинки зубчатого ядра складчаты. Количество складок на обеих пластинках зубчатого ядра варьирует в пределах от 6 до 8. На всех исследованных препаратах отмечается неодинаковая величина складок на обеих пластинках ядра. Более крупные складки расположены в латеральном отделе зубчатого ядра и уменьшаются в медиальном направлении. Складки, расположенные в медиальном отделе ядра, направлены кпереди, а складки, расположенные в латеральном отделе, – кпереди и медиально.

Сопоставляя морфологические данные зубчатого ядра правого и левого полушария одного и того же мозжечка, нами отмечено наличие различного количества складок на дорсальной пластинке правого и левого ядер. В 87 % случаев на дорсальной пластинке левого зубчатого ядра мы обнаружили больше складок – 8, чем на дорсальной пластинке правого ядра – 6. В 10 % случаев мы отмечали одинаковое количество складок – 7, как на левой, так и на правой

дорсальных пластинках зубчатого ядра. В 3 % случаев мы отмечали больше складок на дорсальной пластинке зубчатого ядра правого полушария – 8.

В ходе данного исследования нами установлено, что морфологические особенности зубчатого ядра менее изменчивы в возрасте 55 – 70 лет. Форма зубчатого ядра, количество складок дорсальной и медиальной пластинок, в данной возрастной группе, остаются практически неизменными. В возрасте после 70 лет складчатость на поверхностях пластинок зубчатого ядра становится менее выраженной, складки становятся более уплощенными, что, скорее всего, связано с некоторым уменьшением размеров зубчатого ядра в данный возрастной период.

Терещенко А.О., Куліш А.С, Лютенко М.А.

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОЗОЧКА БІЛИХ ЩУРІВ НА ЕТАПАХ РАНЬОГО ОНТОГЕНЕЗУ

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Ранній постнатальний (неонатальний) період має важливе значення в житті особини, так як на цьому етапі розвитку формуються виключно важливі взаємини організму з середовищем, устатковуються зв'язки з життєво важливими компонентами цього середовища й формуються особливості індивідуальної поведінки дорослого. Експериментальні дослідження розвитку морфологічних структур, які забезпечують формування цих взаємовідносин актуальні з огляду на сучасний стан перинатальної галузі медицини. Успіхи останньої можуть забезпечуватись лише максимально детальним оцінюванням інструментальної та фармакологічної ефективності й безпечності відомих і новітніх методів, що застосовуються для вивчення особливостей протікання онтогенезу при певних вадах розвитку та різноманітних захворюваннях недоношених та новонароджених і їх лікуванні. У цьому сенсі величезне значення мають дослідження, які дозволяють створювати доклінічні експериментальні моделі цих патологічних станів. Об'єктом для доклінічних досліджень слугують лабораторні тварини, і в багатьох випадках – білі щурі.

У даному дослідженні були визначені зміни морфометричних характеристик мозочка білих щурів у ранньому постнатальному онтогенезі в кореляції до метричних показників головного мозку, визначені співвідношення цих харак-